

Основні висновки. Життєвий шлях талановитої поетеси і її літературні надбання – це безмірний колодязь педагогічних ідей, заклик навчатись, спираючись на своєрідність і національну неповторність українського народу. Леся Українка зазначала, що освіта тих часів була бідною, недостатньою. Вона наголошувала на тому, що діти повинні мати належні умови і якісні навчальні матеріали для оволодіння науками, вчителі повинні отримувати гідну заробітну платню і жити в людських умовах, щоб мати сили навчати дітей правильним чином. Через брак матеріалів Леся Українка сама вдалась до написання підручника, адже розуміла, яке місце належить освіті в житті людини і прагнула допомогти іншим її отримати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леся Українка. Зібрання творів у 12 т. Київ : Наукова думка, 1976 р., Т. 7, С. 126–132.

2. Підручник Лесі Українки «Стародавня історія східних народів». URL: <https://www.l-ukrainka.name/uk/Prose/VolynObrazky.html>

Єлизавета ЧОРНА,

студентка 2 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наукова керівниця: **Лілія ЯРОЦУК,**

к. пед. н., доцентка (БДПУ)

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА (МИСТЕЦТВА)

На сьогоднішній день Україна та її громадяни стають активними учасниками процесів, які мають величезне значення для визначення своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого порядку на планеті.

Сьогодні серед виховних напрямів найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як головні, основоположні, що відповідають як вимогам сучасності, і закладають фундамент для формування свідомості нинішніх і майбутніх поколінь, які розглядатимуть державу як спосіб власного особистісного розвитку, що транслює ідеї гуманізму, свободи, соціального добробуту, демократії, толерантності, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін.

Нині фундаментом національної системи виховання повинна стати провідна ідея, яка полягає в тому, що в кожній нації поряд із загальнолюдськими елементами є ще суто національний спосіб думок, який визначає особливості кожного народу, його вроджену схильність і своєрідність, що впливають із соціально-економічних, територіальних, природних і географічних умов [2, с. 23].

На даний час, коли Україна відстоює своє право на незалежність та суверенітет, відроджується історична пам'ять її народу, традиції, культура, мова, відповідно відроджується національна, патріотична система виховання.

Лише тоді, коли вона буде правильно сформована, правильно організована можна говорити про повноцінну, національно-свідому особистість, про те, що нам є що захищати, є ким пишатися, що оберігати.

Вивчення та пізнання минулого своєї сім'ї, селища, району чи міста, краю, держави розпочинається з раннього дитинства і продовжується у шкільному віці.

Сутність громадянського виховання – формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, що дає людині можливість відчувати себе морально, соціально, політично і юридично дієздатною та захищеною. Покликане воно виховувати в молодій людині високі моральні ідеали, почуття любові до своєї Батьківщини, потреби в служінні їй. Відомо, що основні риси громадянина формуються в молодому віці, під впливом загальнонародних, національних цінностей, у взаємодії особистості із суспільством, яке на кожному етапі представляють сім'я, школа, різноманітні колективи.

Орієнтоване на формування свідомого громадянина, патріота, професіонала, людини зі шляхетними особистісними якостями і рисами характеру, світоглядом і способом мислення, почуттями, вчинками та поведінкою, спрямованими на саморозвиток. В Україні воно зумовлене завданням державотворення на засадах гуманізму, демократії, соціальної справедливості. Одним із критеріїв і результатів громадянського виховання є громадянськість особистості, яку складають моральна, політична та правова культура, почуття власної гідності, внутрішньої свободи і водночас вболівання за суспільні ідеали, за пріоритети держави, благо свого народу і його дружні взаємини у світовому співтоваристві [1, с. 55–56].

Формування нового українця діє на основі національних та європейських цінностей: готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України; повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України); рівність всіх перед законом; повага до прав людини; толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;

Головною **метою** національного виховання, формування громадянської свідомості на сучасному етапі є передача молодому поколінню соціального досвіду, багатств духовної культури народу, своєрідності світогляду і на цій основі формування особистісних рис громадянина України.

Мета громадянського виховання конкретизується через систему **завдань**:

- визнання й забезпечення в реальному житті прав людини як гуманістичної цінності та єдиної норми всіх людей без жодної дискримінації, що є основою будівництва відкритого, демократичного, громадянського суспільства;
- усвідомлення взаємозв'язку між ідеями індивідуальної свободи, прав людини та її громадянською відповідальністю;
- формування національної свідомості, належності до рідної землі, народу; визнання духовної єдності поколінь та спільності культурної спадщини; виховання почуття патріотизму, відданості у служінні Батьківщині;

- утвердження гуманістичної моралі та формування поваги до таких цінностей як свобода, рівність, справедливість;
- формування соціальної активності особистості на основі соціальних умінь: готовність до участі у процесах державотворення, здатність до спільного життя та співпраці у громадянському суспільстві, готовність взяти на себе відповідальність; здатність розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів, здатність до самостійного життєвого вибору на основі гуманістичних цінностей;
- формування працелюбності особистості, відповідальності за свої дії;
- формування політичної та правової культури засобами громадянської освіти, яка забезпечує знання про політичні системи та владу на всіх рівнях суспільного життя, про закони та законодавчі системи; виховання поваги до Конституції України, законодавства, державної мови;
- розвиток критичного мислення, що забезпечує здатність усвідомлювати та відстоювати особисту позицію в тих чи інших питаннях, продукувати нові ідеї та критично аналізувати проблеми, брати участь у дебатах, вміння переосмислювати дії та аргументи, передбачати можливі наслідки дій та вчинків;
- уміння визначати форми та способи своєї участі в житті суспільства, спілкуватись з демократичними інститутами, органами влади, захищати і підтримувати закони та права людини, бути обізнаним зі способами соціального захисту;
- формування інтеркультурного менталітету, сприйнятливості до культурного плюралізму, загальнолюдських цінностей, толерантного ставлення до інших культур і традицій;
- вироблення негативного ставлення до будь-яких форм насильства; активне попередження тенденцій до виявлення деструктивного націоналізму, проявів шовінізму, фашизму тощо [3, с. 93–94].

Національно-патріотичне виховання учнів початкової школи здійснюється в процесі навчально-пізнавальної діяльності шляхом внесення різних ціннісних складових у зміст навчальних предметів, гуманізації, людяності взаємин у системах "учитель-учень", "учень-учень"; використання вчителем демократичного стилю спілкування з учнями; створення умов для творчої самореалізації кожної особистості.

У молодшому шкільному віці дуже важливо сформувати здатність дитини пізнавати себе як члена сім'ї, дитячого угруповання, як учня, жителя міста чи села, виховувати у неї любов до рідного краю, дому, вулиці, своєї країни, її природи, побуту, рідного слова, традицій.

Для актуалізації патріотизму в дітей дуже добре підійдуть уроки малювання на теми, які висвітлюють побут: уроки декоративно-прикладного мистецтва, уроки малювання пейзажів рідного краю, портрети українських діячів, предметів побуту.

Значну роль у патріотичному вихованні дітей відіграють народні традиції, звичаї, обряди, погляди, смаки, норми поведінки, що склалися історично і передаються з покоління в покоління.

Одним із головних завдань уроків художньо-естетичного циклу є виховання любові до рідного краю, до Батьківщини, культури, традицій свого народу. На допомогу вчителю прийдуть уроки, які спрямовані на

ознайомлення з побутом, історією та культурою народу, розмови з учнями про рідний край, його природу, про українських художників, вчених і діячів культури.

На уроках діти мають відчутти, що вони є частиною народу великої і багатой країни, що вони – громадяни України, українці. У програмі з образотворчого мистецтва відводиться велика роль формуванню творчої особистості через вивчення культурної спадщини свого народу. Вдалим прикладом для прищеплення любові до Батьківщини на уроках образотворчого мистецтва дітям можна запропонувати намалювати малюнки стосовно вибраної теми: “Рідний край”, “Моя оселя”, “Батьківщина”, “Дім. Калина. Родина”, “Стежка додому”, вибрати спільний вид праці та запропонувати колективно розмалювати писанку, або інші атрибути до національних свят України.

Отже, провідна роль у вихованні в учнів любові до рідного краю відводиться перш за все вчителю. Тому дуже важливий його особистий приклад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ярощук Л. Г. Теорія та методика виховання: навч. посіб. Бердянськ, 2017. С. 55–56.
2. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів. Старобільськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2019. С. 23.
3. Марків В. М. Теорія виховання. Кривий Ріг: КПІ, 2015. С. 90–93.

Аліса ЩЕРБАК,

студентка 1 курсу

Бердянського економіко-гуманітарного коледжу БДПУ

Наук. керівник: **О.П. Селезньова**

викладач (БЕГК БДПУ)

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Актуальність. Незважаючи на широкий і багатоплановий характер досліджень, присвячених самостійній роботі студентів, багато питань цієї складної проблеми залишаються поки що не з'ясованими.

Ступінь і методи дослідження. Від організації самостійної роботи багато в чому залежать результати навчання студентів та їх майбутня практична діяльність. Проблемою організації самостійної роботи студентів опікувалися вчені: М. Єрецький, В. Козаков, П. Підкасистий, Ю. Барановський, А. Вербицький.

Сутність дослідження. Викладачі коледжу розглядають самостійну роботу як важливу форму освітнього процесу під керівництвом і контролем викладача, у ході якого здійснюється творча діяльність, яка пов'язана з набуттям та закріпленням знань. Самостійна робота передбачає поетапне засвоєння нового матеріалу, його закріплення, застосування на практиці, повторення.